

Р
Образувам к.д.в. 3/2004г.
Определям за докладчик и
съдията г-н В. Божев и г-н А.
Нейков.
Косроздам доклада за 04.05.2004г.
във връзка с допустимостта на
чл. 158, т. 3 от К. 2004г.

**ДО
КОНСТИТУЦИОННИЯ СЪД
НА РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ**

ИСКАНЕ

от Георги Първанов – президент на Република България

за задължително тълкуване на член 153 и член 158
от Конституцията на Република България

УВАЖАЕМИ КОНСТИТУЦИОННИ СЪДИИ,

В нашето общество съществува консенсус относно политиката на присъединяване към Европейския съюз. Успешното приключване на преговорите и предстоящото приемане на България в Съюза предполага поставяне на Конституцията в съответствие с изискванията за пълноправно членство.

С настоящото питане изпълнявам конституционния си дълг да съдействам за изясняване на конституционните предпоставки във връзка с това членство, което е несъмнен национален приоритет. Ето защо се обръщам към вас с искането да дадете задължително тълкуване на член 153 и член 158, точка 3 от Конституцията на Република България във връзка с внасянето на конституционни промени по следните въпроси:

- Правната система на ЕС е нов транснационален правопорядък, който има автономно съществуване извън международното право. Едно от основните изисквания за пълноправно членство е приемането на наднационалното, прякото, незабавното и универсалното действие на първичното и вторичното право на ЕС. Именно това налага създаването на специална разпоредба в Конституцията, която предвижда органите на ЕС да могат да приемат решения и да създават юридически актове, които имат

наднационално, пряко, незабавно и универсално действие по отношение на Република България, както това е във всички страни – членки на ЕС.

- Основният принцип на европейския интеграционен процес – свободното движение на хора, стоки, услуги и капитали е несъвместим с предвидената в член 22, алинея 1 на българската Конституция забрана чужденците и чуждестранните юридически лица да придобиват право на собственост върху земя. Това налага отпадане на тази забрана по отношение на гражданите на ЕС.

- Пълноправното членство на България в ЕС ще доведе до придобиване и на европейско гражданство. То е свързано с предоставяне на активно и пасивно изборително право на гражданите на ЕС в изборите за европейски парламент и в местните избори.

- Първичното право на ЕС предвижда представителство на страните – членки в органите на ЕС. Необходимо е българската Конституция да предвиди кои държавни органи ще представляват България в съответните междуправителствени органи на ЕС.

- Първичното право на ЕС и проектът за европейска Конституция предвиждат възможността за контрол на националните парламенти върху приемането на решения и създаване на актове на правото на ЕС. Такава възможност ще трябва да бъде предвидена и в българската Конституция.

- Приемането на Общата европейска заповед за арест налага промяна на Конституцията, която да позволи предаването на български граждани на чужда държава или международен съд за целите на наказателното преследване в случаите, когато това е предвидено в международен договор, по който Република България е страна.

- Хартата за правата на гражданите на ЕС съдържа повече антидискриминационни разпоредби от предвидените в член 6 на Конституцията на Република България признаци за равноправието на гражданите. Поставянето на българската Конституция в съответствие с

Хартата за правата на гражданите на ЕС ще наложи разширяване на признаците на равнопоставеността в основния закон на Република България.

Всички посочени промени трябва да се извършат по една от двете възможни процедури – тази, предвидена в член 153, или чрез свикване на Велико Народно събрание според член 158 от Конституцията.

Правният интерес от отправеното от мен искане за тълкуване на член 153 и член 158 от Конституцията се обосновава от следното:

На първо място той произтича от обстоятелството, че Конституцията е дала на президента правомощието да инициира промени в Конституцията съгласно член 154, алинея 1 и член 159, алинея 1 от Конституцията. Това трудно би могло да стане, ако няма яснота относно процедурата, по която трябва да станат измененията.

На второ място, в общественото мнение и сред институциите има различни виждания относно начина за извършване на конституционните промени, произтичащи от членството на страната в ЕС, по съдържанието на които иначе е налице консенсус.

На трето място правният интерес от исканото тълкуване се обосновава на обстоятелството, че ако промените трябва да се извършват от ВНС, то предварително трябва да бъдат определени задачите му – аргумент член 162, алинея 1 от Конституцията.

Съгласно изискването, въведено с определение на КС по к.д. 5/94 г. изразявам своето становище относно исканото тълкуване. То е в смисъл, че всички изброени промени не налагат свикването на ВНС според член 158 точка 1-5 от Конституцията. Не се променя в частност формата на държавно устройство и на държавно управление, както са определени в Конституцията и каквото разбиране влага КС с решение № 3/2003 г. В това решение изрично се отбелязва, че “предстоящата интеграция на Република България в Северноатлантическия алианс и в Европейския съюз ще наложат възлагане на нови функции на някои от съществуващите

държавни органи. При спазване на принципите, върху които е изградена държавата, на баланса между институциите, това няма да промени формата на държавно управление.”

Има и един извънправен аргумент, който бих искал да изтъкна. Действащото Народно събрание доказва способността си да генерира консенсус и вече прие важни промени в Конституцията, които осигуриха бързото и успешно развитие на интеграционния процес. Според мен потенциалът на Народното събрание да постига съгласие, трябва да бъде максимално използван. Това мотивира и моето желание да отправя настоящото питане тъкмо в този момент.

УВАЖАЕМИ КОНСТИТУЦИОННИ СЪДИИ

Като се има предвид изложеното, моля да дадете задължително тълкуване на член 153 и член 158 от Конституцията, в смисъл коя от двете процедури за изменението на Конституцията трябва да се приложи, за да се промени тя в следните посоки:

1. Да се приеме конституционна разпоредба, която да предвижда органите на ЕС да могат да приемат решения и да създават юридически актове, които имат наднационално, пряко и универсално действие по отношение на Република България.
2. Да отпадне от Конституцията забраната за придобиване право на собственост върху земя от страна на гражданите на ЕС.
3. Да се предвиди европейското гражданство и произтичащите от него последици.
4. Да се приемат разпоредби, възлагащи на национални държавни органи упражняването на представителните функции в органите на ЕС.

5. Да се приеме разпоредба, относно възможността за осъществяване на предварителен контрол от Народното събрание в процеса на изработване на актовете, приемани от органите на ЕС.
6. Да се приеме разпоредба, позволяваща предаването на български граждани на чужда държава или международен съд за целите на наказателното преследване в случаите, когато това е предвидено в международен договор, по който Република България е страна.
7. Да се разширят признаците на равноправие на гражданите в съответствие с Хартата за правата на гражданите на ЕС.

Моля да отговорите и на въпроса представляват ли промяна във формата на държавно устройство и на държавно управление посочените по-горе изменения в Конституцията, налагащи се във връзка с приемането ни в ЕС.

С оглед важността на проблематиката считам, че като заинтересовани страни трябва да се конституират всички висши органи на законодателната, изпълнителната и съдебната власт: Народното събрание, Министерският съвет, Върховният касационен съд, Върховният административен съд и главният прокурор

С уважение,

Георги Първанов
президент на Република България